

ORDENACIÓ TERRITORIAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA:
CRITERIS I PRIMERS OBJECTIUS

Desembre 1989

JULI ESTEBAN

*Director de Serveis d'Ordenació Urbanística de la Mancomunitat de Municipis de
l'Àrea metropolitana de Barcelona*

- 1. Criteris relatius al tipus de pla d'ordenació.**
- 2. Objectius procedents del Pla Estratègic.**
- 3. Objectius i criteris territorials.**

ORDENACIÓ TERRITORIAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA: CRITERIS I PRIMERS OBJECTIUS

Atesa la situació encara inicial dels treballs d'ordenació territorial i, d'altra banda, les formulacions del Pla Estratègic Barcelona 2000, podem distingir tres tipus de criteris i objectius:

- Criteris relatius al tipus de document que ha d'expressar l'Ordenació Metropolitana.
- Objectius d'actuació procedents del Pla Estratègic.
- Objectius proposats a partir d'una consideració general del fet territorial.

1. Criteris relatius al tipus de pla d'ordenació

1. L'àmbit territorial ha d'ésser l'adequat a l'abast real del problema plantejat. És clar que alguns municipis exteriors a la Regió I (Sitges, Vilanova...) no es poden deixar fora de la discussió metropolitana. D'altra banda hi ha àrees de la Regió I de les quals es podria prescindir, sota un hipotètic criteri de minimització de l'àmbit d'estudi necessari.

2. L'ordenació territorial s'hauria de materialitzar en l'escala, el format i el suport adequats per fer possible el seguiment al dia del procés de desenvolupament territorial, l'avaluació fàcil de les possibles alternatives d'actuació i la puntual informació de l'estat del territori i dels seus projectes a tots els interessats.

3. Les categories normatives o indicatives, per mitjà de les quals es produeix la plasmació de l'ordenació territorial, hauran d'ésser les adequades per a una fructífera i flexible relació entre les escales territorial i urbana, que vol dir també entre les distintes competències d'actuació en el territori.

4. A les distintes circumstàncies i característiques de les àrees territorials, pel que fa a grau de consolidació, ventall d'alternatives, valor de posició, etc., correspondran diversos nivells de determinacions ordenatòries. No es tractarà per tant d'un pla amb una intensitat de determinacions homogènia sinó que serà molt selectiu pel que fa a les noves determinacions que hagin d'esmenar l'actual desplegament de planejament.

5. L'ordenació territorial metropolitana hauria de promoure l'adopció de sistemes de concurrència institucional més eficients en la presa de decisions sobre el territori per millorar:

- La coordinació entre òrgans actuants
- El respecte als interessos locals
- L'equilibri socio-econòmic del territori

2. Objectius procedents del Pla Estratègic

Cal fer esment de l'objectiu central del Pla Estratègic Barcelona 2000 que, malgrat que es refereix a la ciutat de Barcelona, és extensible a la seva Regió Metropolitana:

«Fer que Barcelona es consolidi com una metròpoli empenedora europea; amb incidència sobre la macroregió on geogràficament se situa, amb una qualitat de vida moderna i equilibrada socialment i fortament arrelada en la cultura mediterrània».

Pel que fa al contingut específic del Pla, està pendent de fer-se la selecció de les actuacions sobre les quals es fonamentaria la proposta estratègica, que hauria d'ésser objecte d'implementació i seguiment en els termes que preveu el Pla.

La síntesi actual del Pla comprèn una llista d'unes cinquanta propostes de molt distintes característiques (i que s'han inclòs en aquesta publicació). Tantmateix es poden assenyalar com propostes d'especial transcendència per a l'ordenació territorial metropolitana, les següents:

- Fer del Pla d'Ordenació Territorial de la Regió I, un procés integrat i participatiu.
- Ampliació i nova gestió de l'aeroport de Barcelona, en lloc de la possibilitat de desdoblament.
- Ample de via europeu i TAV fins a la frontera i fins a Madrid.
- Provisió de xarxes digitals integrades i xarxes de banda ampla.
- Autoritat única del transport a la Regió Metropolitana.

- Extensió de la xarxa de metro.
- Xarxa ferroviària exprés regional.
- Aparcaments de dissuasió.
- Millora de la qualitat ambiental de l'aire i l'aigua.
- Assegurar el subministrament de l'aigua.
- Promocionar una oferta de 22.000 habitatges de preus reduïts en l'àrea metropolitana entre 1991 i l'any 2000.
- Desdoblament de la Fira de Mostres per facilitar els salons de grans dimensions.
- Centre de distribució del sud-est d'Europa mitjançant la ZAL portuària i les CIM del Vallès i Baix Llobregat.
- Polígons industrials i parcs equipats amb serveis per a les empreses. Creació de centres de difusió i d'informació tecnològica i creació d'un centre de negocis.
- Promocionar Barcelona com a centre turístic de la Mediterrània.

3. Objectius i criteris territorials

La traducció d'alguns objectius del Pla Estratègic en propostes territorials comportarà l'adopció d'objectius complementaris que resulten de la pròpia consistència del fet territorial. També aquest fet motiva la formulació d'objectius encaminats al manteniment de les seves constants bàsiques en tant que suport de l'activitat humana, que ha d'ésser preservat en bones condicions per donar resposta a demandes futures encara no avaluable.

Aquests objectius tenen, encara més que els altres, un caràcter de proposta inicial i revisable i seran en qualsevol cas més concrets a mesura que avanci els treballs del pla.

1. Potenciació de l'estructura geogràfica del territori. Manteniment de la idea de ciutat-regió. Reforçament dels elements de la història i la cultura territorials.
2. Estructura oberta del fenomen metropolità. Reforçament de les xarxes de connexió amb les àrees exteriors. Facilitar la interacció entre la Regió

Metropolitana, la resta de Catalunya i la macroregió europea de la qual forma part.

3. Proposta d'un dispositiu equilibrat de centres de ruptura de càrregues i terminals de mercaderies en funció de les xarxes de transport i les àrees de distribució.

4. Planteig metropolità de la distribució de nous centres terciaris i de la implantació de grans superfícies, en relació amb l'estructura de centres urbans i amb criteris d'equilibri territorial.

5. Proposta d'una política d'habitatge a escala de la Regió Metropolitana basada en els següents factors:

- Disponibilitat de sòl
- Xarxa de transport públic.
- Comportament demogràfic de les diferents àrees.
- Estrats de demanda satisfeta i insatisfeta.

6. Previsió a mig termini d'operacions de transformació importants a la primera corona metropolitana, on hi ha una alta proporció de teixit de baixa qualitat amb una expectativa de vida no massa llarga.

7. Consideració de les possibles alternatives de transport —exprés regional, metro, models innovadors d'ús de l'automòbil, etc.— com a factor determinant per a la distribució territorial de l'habitatge i l'activitat. Un funcionament satisfactori dels sistemes de transport és probablement l'objectiu fonamental per a l'eficiència del sistema metropolità; en conseqüència, no es pot considerar el Pla Intermodal de Transport Metropolità com un assumpte independent del Pla Territorial, com l'existència de dues comissions separades podria donar a entendre.

8. L'equilibri i la diversitat entre subàrees serien les grans referències per a les propostes de desenvolupament de l'activitat econòmica. L'accent diferencial de l'activitat econòmica, en aspectes com els centres de comunicacions, la nova indústria, els ser-

veis a l'habitatge, el turisme i el lleure o el manteniment d'activitats agrícoles, ha de reforçar la caracterització de les parts del territori metropolità.

9. Avaluació del límits raonables de desenvolupament del territori, en termes d'ocupació de sòl i de consum d'aigua i energia, adequats a l'habitabilitat del territori, la seva competitivitat econòmica, l'equilibri macro-regional i la capacitat de resposta a les situacions no previsibles del futur.

10. Consideració de les àrees naturals, i en general no urbanitzables, com a components actius del territori metropolità. Proposta de mesures de reforçament de la seva qualitat i de foment de la seva presència en la vida dels ciutadans metropolitans. Especial atenció a la problemàtica relació entre teixits perifèrics i àrees no urbanitzables.

11. Tractament metropolità de la costa per superar tant la visió fragmentària dels organismes amb competències costaneres que se centren en les franges de domini públic i de servitud, com la visió

necessàriament limitada per l'àmbit de cada terme municipal.

12. En la perspectiva d'unes aigües sanejades, caldrà considerar els rius i els seus marges com a espais a recuperar pels ciutadans. L'ordenació metropolitana hauria de proposar mesures que evitin la seva simple consideració com a àmbit de canals de pas d'infraestructures de comunicacions.

13. Incorporació a l'ordenació territorial de la problemàtica de les xarxes de distribució d'energia. Proposta de canals de serveis bàsics en el sentit de minimitzar l'afectació de sòl i la intrusió en el paisatge.

14. L'ordenació metropolitana hauria d'abordar la qüestió de la producció de residus de tots tipus per les àrees urbanes i industrials. D'una banda, les reserves de sòl necessàries per al sistema d'eliminació i tractament, i d'altra, els criteris induïts relatius a les localitzacions admissibles per a les activitats productores de residus, són dues línies propositives a desenvolupar.

